

Att öka kunskapen om barnen i gruppverksamheter 2013

Annika Almqvist och Per Åsbrink

Att öka kunskapen om barnen i gruppverksamheter 2013

Annika Almqvist och Per Åsbrink

Arbetsrapport 2014:6
FoU Vårld – Region Gävleborg
Layout: Gunilla Bloom Lundqvist

Innehållsförteckning

INNEHÅLLSFÖRTECKNING.....	3
BAKGRUND	4
Syfte	4
Metod.....	4
Bortfall	4
DEL 1. RESULTAT TOTALT – VILKA ÄR BARNEN?	5
Resultat – hur upplever barnen gruppverksamheten?.....	12
DEL 2. ÖPPNA FRÅGOR – BARNENS ÅSIKTER.....	15
DEL 3. KOMMUNREDOVISNING.....	19
SAMMANFATTNING	25
TABELLBILAGA	26
BILAGA 1. ENKÄT FÖR BARN OCH UNGDOMAR	27

Bakgrund

2011 startade FoU Välfärd en forskarcirkel med representanter för stödgrupperna för barn- och unga i länet vars föräldrar har problem med alkohol/narkotika, psykiska problem, använder våld eller befinner sig i separationskonflikt. Stödgruppsverksamheterna har beskrivits i en rapport från forskarcirkeln (FoU rapport 2013:4). En gemensam dokumentationsmall har tagits fram för att kunna samla in och sammanställa statistik från stödgrupperna samt dokumentera vad verksamheten har betytt för dem som deltagit. Föreliggande rapport omfattar barngruppsverksamheten för 2013 och jämförelser görs med data för 2012.

Syfte

Det finns ett behov av att öka kunskapen om barnen som deltar i gruppverksamheter, såsom familjeförhållanden, problem i familjen, andra stödåtgärder för det enskilda barnet samt barnens upplevelse av gruppverksamheten och det stöd de fått genom denna.

Metod

Barnen har besvarat en enkät (se bilaga 1). Gruppledarna har överfört svaren på dessa enkäter i en excel-mall. Resultatet från deltagande kommuner har sammanställts av FoU – Välfärd.

Bortfall

Vi beräknar ett bortfall mellan 8 – 10 %. Det har varit hög närvaro vid avslutningsträffarna, då enkäterna har fyllts i.

Disposition

Del 1: Redovisning av resultatet totalt från sex kommuners gruppverksamheter.

Del 2: Barnens åsikter

DEL 1. Resultat totalt – Vilka är barnen?

Sex kommuner har inlämnat dokumentation kring barnen i gruppverksamhet. 141 barn deltog i gruppverksamhet 2013 i sex av länets kommuner, i jämförelse med 154 barn 2012 (tabell 1). Variationer mellan åren kan bero på att det behövs ett visst antal barn för att en grupp ska kunna starta. Alla grupper startar normalt inte varje år i varje kommun.

Tabell 1. *Antalet barn i gruppverksamhet efter kommuner. Antal barn.*

	År		Totalt
	2012	2013	
Sandviken	25	20	45
Gävle	60	61	121
Söderhamn	16	14	30
Bollnäs	26	29	55
Ovanåker	5	5	10
Ljusdal	19	12	31
Hudiksvall	3	0	3
Totalt	154	141	295

Fler flickor (62 %) än pojkar (38 %) deltog i gruppverksamheterna 2013, i jämförelse med 2012 har andelen pojkar i gruppverksamhet dock ökat (från 29–38 %) (tabell 2).

Tabell 2. *Kön. Antal och procent.*

	Kön barn		Totalt
	Pojke	Flicka	
2012	45	109	154
	29 %	71 %	100 %
2013	53	88	141
	38 %	62 %	100 %
Totalt	98	197	295
	33 %	67 %	100 %

2013 var 84 % av barnen var mellan 7–12 år och 11 % mellan 13–16 år, i jämförelse med 2012 finner vi att andelen barn 7–12 år har ökat och ungdomar i åldersgruppen 17–20 år minskat (tabell 3). Från verksamheterna ser man en ökning av pojkar i lägre ålder på grund av att föräldrarna tar med dem till gruppverksamheten. För de som är över 18 år finns också en möjlighet att gå i grupp på en Beroendemottagning om de har eget missbruk (behandling).

Tabell 3. Åldersgrupp. Antal och procent.

	År		Totalt
	2012	2013	
0–6 år	0	2	2
	0 %	1 %	1 %
7–12 år	115	119	234
	75 %	84 %	79 %
13–16 år	24	16	40
	16 %	11 %	14 %
17–20 år	15	4	19
	10 %	3 %	6 %
Totalt	154	141	295
	100 %	100 %	100 %

2013 var barnen i genomsnitt 11 år (10,91) i jämförelse med 11,21 år 2012 (tabell 4).

Tabell 4. Genomsnittsålder.

År	Medelålder	Antal
2012	11,21	154
2013	10,91	141
Totalt	11,07	295

För 2013 noterar vi att 25 % av barnen bor med en ensamstående mamma och 24 % bor växelvis hos sin mamma och pappa och 20 % med en biologisk förälder + styvförälder. 10 % av barnen bor med sina båda biologiska föräldrar (tabell 5).

Tabell 5. Hur bor barnet? Antal och procent.

	År		Totalt
	2012	2013	
Bor med båda föräldrarna	24	14	38
	16 %	10 %	13 %
Bor med förälder + styvförälder	31	28	59
	20 %	20 %	20 %
Bor med ensamstående mamma	43	35	78
	28 %	25 %	26 %
Bor med ensamstående pappa	9	11	20
	6 %	8 %	7 %
Växelvis boende hos mamma/pappa	33	34	67
	21 %	24 %	23 %
Familjehem – släktingplacering	5	4	9
	3 %	3 %	3 %
Familjehem - främmande familjehem	6	12	18
	4 %	9 %	6 %
Annan familjesituation	3	3	6
	2 %	2 %	2 %
Totalt	154	141	295
	100 %	100 %	100 %

Om vi kategoriserar barnens familjeförhållanden utifrån andel barn som lever med sina båda biologiska föräldrar och andra familjeförhållanden finner vi att 10 % av barnen lever med sina båda biologiska föräldrar och 77 % lever i andra familjeförhållanden. I jämförelse med 2012 har andelen barn som bor med sina båda biologiska föräldrar minskat, medan de som bor i familjehem ökat (tabell 6). Detta måste relateras till vilka grupper som bedrivits, vi ser en tendens att grupperna för barn till separerade föräldrar ökar och vi vet att barn till föräldrar med psykisk sjukdom i högre grad är familjehemsplacerade.

Tabell 6. Andel barn i splittrade familjer. Antal och procent

	2012		2013	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Bor med båda biologiska föräldrarna	24	16	14	10
Andra familjeförhållanden	116	75	108	77
Placerad i familjehem eller annan familjesituation	14	9	19	13
Totalt	154	100	141	100

50 % av barnen erhöll information om barngruppsverksamheten via socialtjänsten, 26 % genom skolan och 24 % via sin släkt, bekanta eller kompisar. I jämförelse med 2012 noteras främst att andelen barn som erhållit information om verksamheten via socialtjänsten har ökat (tabell 7). Även informationen genom skolan har ökat, vi vet att det i några kommuner har gjorts informationsinsatser gentemot skolan under 2013. Sammantaget visar siffrorna på behovet av att informera om verksamheterna utåt.

Tabell 7. Information om barngruppen. Antal och procent *.

	År		Totalt
	2012	2013	
Genom socialtjänsten	56	65	121
	39 %	50 %	44 %
Genom skolan	24	34	58
	17 %	26 %	21 %
Genom min släkt/bekanta/kompisar	43	31	74
	30 %	24 %	27 %
Genom annan	20	1	21
	14 %	1 %	8 %
Totalt	143	131	274
	100 %	100 %	100 %

*Bortfall = 21.

För 2013 finner vi att närmare hälften av barnen (48 %) inte erhåller något annat stöd än från barngruppverksamheten. 23 % erhåller särskilt stöd i skolan och 16 % är aktuell för insatser från socialtjänsten samt 12 % inom BUP. I jämförelse med 2012 noteras att andelen barn som inte har något annat stöd har minskat (från 55–48 %) samt att andelen barn som har stöd i skolan och inom BUP har ökat (tabell 8).

Tabell 8. Får barnet stöd från någon annan? Antal och procent. *

	År		Totalt
	2012	2013	
Nej, ingen annan hjälp	84	67	151
	55 %	48 %	
Ja, hjälp inom socialtjänsten	23	22	45
	15 %	16 %	
Ja, BUP	12	17	29
	8 %	12 %	
Ja, Barnhabiliteringen	2	1	3
	1 %	1 %	
Ja, Stöd i skolan	26	32	58
	17 %	23 %	
Ja, Barn och familjehälsan	7	5	12
	5 %	4 %	
Ja, annan hjälp	19	19	38
	12 %	14 %	
Totalt	154	140	294

*Bortfall = 1.

39 % av barnen har en stödsats förutom deltagande i gruppverksamheten och 9 % av barnen har två stöd insatser (tabell 9). Ingen större skillnad kan noteras vad gäller antal andra stödsatser.

Tabell 9. Antal stödsatser för barnen. Antal och procent.

	År		Totalt
	2012	2013	
0	84	68	152
	55 %	48 %	52 %
1	54	55	109
	35 %	39 %	37 %
2	13	13	26
	8 %	9 %	9 %
3	3	5	8
	2 %	4 %	3 %
Total	154	141	295
	100 %	100 %	100 %

De vanligaste problemen i familjen är missbruk (51 %) följt av separationskonflikter (45 %). I jämförelse med 2012 har andelen barn som uppger separationskonflikter i familjen ökat (från 35–45 %) (tabell 10). Detta måste dock relateras till vilka grupper som erbjuds och vilka utbildade ledare som finns. Det kan föreligga skillnader mellan kommunerna i dessa avseenden.

Tabell 10. Problem i familjen. Antal och procent. *

	År		Totalt
	2012	2013	
Missbruk	84	70	154
	57 %	51 %	
Psykiska problem	26	18	44
	18 %	13 %	
Våld mellan vuxna i hemmet	16	9	25
	11 %	7 %	
Separationskonflikter	52	61	113
	35 %	45 %	
Andra problem	18	21	39
	12 %	15 %	
Totalt	147	136	283

*Bortfall = 12.

De allra flesta barnen (74 %) uppger ett problem i familjen. I jämförelse med 2012 föreligger det ingen större skillnad vad gäller problemansamling i familjen (tabell 11).

Tabell 11. Antal problem i familjen. Antal och procent. *

	År		Totalt
	2012	2013	
1	107	101	208
	73 %	74 %	73 %
2	32	29	61
	22 %	21 %	22 %
3	7	4	11
	5 %	3 %	4 %
4	1	2	3
	1 %	1 %	1 %
Totalt	147	136	283
	100 %	100 %	100 %

*Bortfall = 12.

För 2013 noteras att de vanligaste familjeproblemen för pojkar är missbruk (61 %) och för flickor missbruk (46 %) och separationskonflikter (46 %). I jämförelse med 2012 har andelen pojkar med missbruk i familjen och andelen flickor med separationskonflikter i familjen ökat (tabell 12).

Tabell 12. Problem i familjen efter kön. Antal och procent.*

	2012		2013	
	Pojke	Flicka	Pojke	Flicka
Missbruk	23	61	31	39
	55 %	58 %	61 %	46 %
Psykiska problem	6	20	6	12
	14 %	19 %	12 %	14 %
Våld mellan vuxna i hemmet	4	12	5	4
	10 %	11 %	10 %	5 %
Separationskonflikter	17	35	22	39
	40 %	33 %	43 %	46 %
Andra problem	5	13	8	13
	12 %	12 %	16 %	15 %
Totalt	42	105	51	85

*Bortfall = 5.

41 % av barnen uppger att det är främst pappan som har problem i familjen och 29 % av fallen föreligger problem hos både mamman och pappan. I jämförelse med 2012 föreligger ingen större skillnad (tabellbilaga, tabell 1).

Hos pappan är missbruk det vanligaste problemet (77 %) och hos mamman missbruk (55 %) och psykiska problem (41 %). Separationskonflikter är de vanligaste problemen för både mamman och pappan (58 %) (tabellbilaga, tabell 2).

Nära hälften av barnen (49 %) har 2013 deltagit i gruppverksamheten ”Barn till separerade föräldrar” och 38 % i gruppverksamhet ”Barn till missbrukande föräldrar”. Vi noterar vidare att en kommun under 2013 startade en grupp för barn placerad i familjehem, där åtta barn deltog. I jämförelse med 2012 finner vi en ökning av andelen barn i gruppverksamhet för barn till separerade föräldrar (från 27–49 %) och minskning av andelen barn i gruppverksamhet för missbruk och våld i hemmet (tabell 13). En förklaring till detta kan vara att det är lättare att rekrytera till grupper för barn till separerade föräldrar, det visar sig ibland i dessa grupper att även annan problematik kan föreligga.

Tabell 13. Vilken grupp har barnet avslutat? Antal och procent.

	År		Totalt
	2012	2013	
Missbruk	72	53	125
	47 %	38 %	42 %
Psykisk ohälsa	12	8	20
	8 %	6 %	7 %
Bevittnat våld	16	3	19
	10 %	2 %	6 %
Barn till separerade föräldrar	42	69	111
	27 %	49 %	38 %
Barn i familjehem	0	8	8
	0 %	6 %	3 %
Missbruk samt psykisk ohälsa	12	0	12
	8 %	0 %	4 %
Totalt	154	141	295
	100 %	100 %	100 %

De flesta av barnen (72 %) har aldrig tidigare gått i grupp. Av de barn som tidigare har deltagit i gruppverksamhet har de flesta av barnen (12 %) gått i grupp ”Barn till missbrukande föräldrar”. I jämförelse med 2012 föreligger inga större förändringar (tabell 13).

Tabell 14. Har barnet tidigare gått i grupp? Antal och procent.

	År		Totalt
	2012	2013	
Nej, aldrig tidigare gått i grupp	110	100	210
	72 %	72 %	
Ja, grupp Missbruk	29	17	46
	19 %	12 %	
Ja, grupp Psykisk ohälsa	2	8	10
	1 %	6 %	
Ja, grupp Bevittnat våld	6	2	8
	4 %	1 %	
Ja, grupp Barn till separerade föräldrar	5	13	18
	3 %	9 %	
Annand grupp	4	6	10
	3 %	4 %	
Totalt	153	138	291

De flesta av barnens föräldrar går inte parallellt i någon gruppverksamhet för föräldrar (77 %). 9 % av barnens föräldrar går i föräldragrupp i samma verksamhet som barnet. I jämförelse med 2012 har andelen föräldrar som går i grupp minskat (från 39–13 %). I verksamheterna ser man tecken på att det blir svårare för föräldrar att prioritera att delta i grupp i ett allt tuffare

samhälle; det kan vara svårt för en del föräldrar att komma på dagtid på grund av regler hos arbetsförmedling, a-kassa eller arbetsgivare.

Tabell 15. Går barnens föräldrar i grupp? Antal och procent.

	År		Totalt
	2012	2013	
Nej	83	109	192
	54 %	77 %	65 %
Ja, föräldragrupp, på samma ställe som barnet	50	13	63
	33 %	9 %	21 %
Ja, grupp för föräldrar på annat ställe	9	6	15
	6 %	4 %	5 %
Vet ej	11	13	24
	7 %	9 %	8 %
Totalt	153	141	294
	100 %	100 %	100 %

Resultat – hur upplever barnen gruppverksamheten?

Mer än hälften (54 %) av barnen anser att gruppen har varit till *mycket god hjälp*, vi finner bl.a. att 76 % upplever sig i *hög grad* ha blivit lyssnad till i gruppen och 72 % anser att det har varit mycket bra att träffa andra barn med liknande erfarenheter (tabell 16).

Tabell 16. Om att gå i gruppen. Resultat 2012 inom parantes. Procent.

	Instämmer inte allt	2	3	4	Instämmer helt
Jag tycker att gruppen har varit till god hjälp*	1 (0)	3 (2)	18 (14)	25 (20)	54 (64)
Jag har blivit lyssnad till i gruppen*	1 (0)	1 (1)	6 (11)	15 (16)	76 (72)
Det har varit bra att träffa andra med liknande erfarenheter**	1 (1)	1 (2)	7 (5)	19 (19)	72 (74)

Som exempel noterar vi att 39 % (betyg 4) *till viss del* instämmer i att de vet mera om missbruk, psykisk sjukdom, våld eller konflikter mellan vuxna efter deltagande i gruppen. 31 % av barnen *instämmer helt* i att det efter gruppen har blivit lättare att säga vad han/hon tycker till sina föräldrar i jämförelse med 7 % som *inte instämmer* alls i påståendet (tabell 17).

Tabell 17. Efter gruppen. Procent.

	Instämmer inte alls	2	3	4	Instämmer helt
Nu vet jag mer om missbruk m.m. *	7 (4)	8 (10)	20 (19)	39 (23)	26 (43)
Jag har lättare att säga vad jag tycker till mina föräldrar nu	7 (12)	11 (13)	23 (19)	27 (18)	31 (39)
Nu har jag lättare att be om hjälp **	6 (3)	13 (11)	21 (20)	26 (23)	34 (42)
Jag kan lättare uttrycka mina känslor***	4 (5)	12 (10)	17 (18)	36 (21)	31 (47)
Jag tänker mer på mig själv och vad jag behöver****	8 (6)	9 (9)	30 (27)	28 (26)	24 (32)
Jag har lättare att säga vad jag tycker till mina kompisar *	7 (9)	7 (8)	27 (24)	25 (15)	34 (44)

*Bortfall = 4 **Bortfall = 1 ***Bortfall = 3 ****Bortfall = 2.

Vid en sammanställning, i fallande skala, av medelvärden (skala 1–5) kring barnens upplevelser av gruppverksamheten finner vi att det högsta medelvärdet (mest nöjd) rör upplevelsen av att *ha blivit lyssnad till i gruppen* (4,62), följt av att *träffa andra barn med liknande erfarenheter* (4,60). Lägst medelvärde (minst nöjd) rör upplevelsen av efter gruppen *tänka mer på mig själv och vad jag behöver* (3,51) (tabell 18).

Om vi jämför med medelvärden från enkäten 2012 noterar vi att medelvärdena varierar något inom alla frågeområden. För att tendenser ska kunna utläsas behöver vi följa utvecklingen under fler år (tabell 18).

Tabell 18. Sammanställning medelvärden. Skala 1–5. 1 = mycket dåligt, 5 = mycket bra.

	Medelvärde 2012	Medelvärde 2013	Skillnad 2012–2103
Jag har blivit lyssnad till i gruppen	4,59	4,62	+ 0,03
Det har varit bra att träffa andra barn med liknande erfarenheter	4,62	4,60	– 0,02
Jag tycker att gruppen har varit till god hjälp	4,45	4,28	– 0,17
Jag kan lättare uttrycka mina känslor efter att jag gått i gruppen	3,95	3,80	– 0,15
Jag har lättare att säga vad jag tycker till mina kompisar	3,77	3,70	– 0,07
Nu vet jag mera om missbruk/psykisk sjukdom/våld mellan vuxna	3,92	3,70	– 0,22
Nu har jag lättare att be om hjälp när jag behöver det	3,89	3,69	– 0,20
Jag har lättare att säga vad jag tycker till mina föräldrar nu	3,60	3,64	+ 0,04
Jag tänker mer på mig själv och vad jag behöver	3,68	3,51	– 0,17
Totalt	4,05	3,95	– 0,10

De allra flesta barnen (75 %) skulle kunna tänka sig att tipsa en kompis om barngruppsverksamheten, vilket är en högre andel i jämförelse med 2012 (tabell 19).

Tabell 19. Kan du tänka dig att tipsa en kompis? Antal, procent.

	År		Totalt
	2012	2013	
Ja	104	104	208
	70 %	75 %	72 %
Nej	6	6	12
	4 %	4 %	4 %
Vet ej	39	29	68
	26 %	21 %	24 %
Totalt	149	139	288
	100 %	100 %	100 %

DEL 2. Öppna frågor – Barnens åsikter

Barnen fick i slutet av enkäten skriva ner sina upplevelser av gruppverksamheten.

Vad är du mest nöjd med?		
Träffat andra och lärt mig hur det kan bli	Träffa andra med samma situation och ha roligt	Slipper att tänka på det som hänt, pratar i gruppen och slipper ont i magen.
Träffa andra barn och att få prata.	Träffa andra med samma situation och ha roligt	Träffa andra barn och att få prata.
Jag är mest nöjd med att alla lyssnade på mig och att vi delade	Träffat andra och lärt mig hur det kan bli	Prata ut och säga vad jag tycker
Man får prata med personer som har samma problem	Jag har utvecklats som person efter att gått här och tänker fortsätta, trivs	Att jag har fått nya kompisar
Att jag får prata ut!!	Man får höra på andra barn vad de tycker och känner	Kul, allt
Man får fika och man får prata ut sig. Och man får leka roliga lekar	Att få pyssla, leka, runda, prata i grupp, fika	Lyssnad på, förstådd och bra Vänner
Att få prata ut och bara vara sig själv	Lekarna och pratet	Jag har träffat nya vänner
Att få hjälp, få prata om jobbiga saker. LEKA	Att man får träffa andra	Har lärt mig säga ifrån och säga nej även till vuxna.
Att få frukt och att prata om saker	Att man får träffa andra barn med samma problem	Gruppledarna och informationen
Att fika och träffa nya kompisar	Att man får nya kompisar	Fikat
Att allt prat stannar här.	Att kunna prata ut, att kunna lyssna på andra	Fika var gott
Att alla lyssnat och förstår	Att jag inte känt mig ensam med samma problem	Det är roligt
ALLT	Att jag har lärt mig att det finns flera som jag.	Att träffa nya personer och att bli lyssnad på
All prat	Att jag har fått träffa nya barn	Att pyssla
Att få lära sig mer saker om missbruk	Jag har fått nya kompisar!	Jag har lärt mig bättre hur jag ska/kan prata med dom som missbrukar i min familj

Vad är du mest nöjd med?		
Prata med fler som vet hur det känns	Vilka bra människor man träffat och roliga och snälla ledare	Träffa andra barn och ha kul och leka
Jag har vuxit på något sätt. Är mer förstående.	Man får prata om sånt som är ganska privat och det som är en hemlis.	Man ser att man inte är ensam om man har det jobbigt.
Jag har fått träffa nya vänner och lärt mig att jag ska tänka mer på mig själv	Jag har lärt mig bättre hur jag ska/kan prata med dom som missbrukar i min familj	Jag har lärt mig mycket om lite allt möjligt
Fått lära mig. Mår bättre.	Gillar att man får prata ur sig om allt.	Har lärt mig mer om bråk, skilda föräldrar, missbruk m.m.
Bowling	Bra grupp	Fick träffa nya kompisar
Att man inte känner sig som den enda i världen som har föräldrar som bråkar	Att prata om mina känslor, då mår jag bra.	Att träffa folk med samma problem och att alla delar sina erfarenheter.
Att man får höra på andra hur dom känner sig	Att man får prata om de man vill prata om	Att man fått dela problem med andra
Att jag mår mycket bättre nu.	Att leka	Att lyssna och visa respekt för andra
Att få äta och att få höra andra med liknande problem	Att jag hade roligt och fick lära känna andra barn med liknande problem.	Att jag har träffat andra barn som har det som mig.
Att få prata	Att få prata om min pappa och få svar om min pappa	Att få träffa andra barn
Jag har fått prata med andra ungdomar och stärkt mitt självförtroende	Att det var kul att gå där.	Att få nya kompisar.
Alla som gick i gruppen	Allt!	Att få lära sig mer saker om missbruk

Vad skulle kunna vara bättre?		
Fler medlemmar	Skulle vilja prata fler gånger	Tiden var knapp, man skulle vilja ha mer tid att prata osv
Mer tid att göra saker.	Spela spel som kan vara kopplat till ämnet.	Tio mackor
Leka mer	Lite mer fri lek. Färre barn i gruppen	Mer allvarligt prat
Jag vill ha mer hjälp	Lite längre	man kan prata mycket om sina känslor
Fikat	Jag tycker att gruppen har varit perfekt	Jag vet inte
Det är redan perfekt men annars fler dagar och längre tid	Fler medlemmar!	Inget!
Allt är redan bra	Allt är superbra.	Att inte prata så mycket
Dubbelt så många mackor	Jag skulle vilja lära mig mer om droger	Mer gurka som jag älskar på fikat!
20 gånger eller mer	Alla ska vara snälla och lyssna mer. Varit lite stökigt.	Att den var oftare och längre.
Fler barn	Jag skulle vilja lära mig mer om droger, t.ex. Namn på alla och hur de fungerar	Kanske lite mer prat men annars var det bra.
Mer aktiviteter	Mer lugn och ro	Mer uppvärmning så man vaknar till i gruppen. Någon övning då man kan öppna sig
Sitta still mindre stunder	Skulle hunnit med alla lekar	Träffas mer i Boulognern!

Har du något mer att säga?		
Tack för att jag fått vara med i Grinden	Önskar att andra får hjälp	TACK!
Från mamma: Jag tycker alla här på Grinden gör ett underbart jobb och är otrolig!	Kladdkakan var jättegod som vi fick på familjefesten och avslutningen	Peace Love. AAA.
Allt bra.	Ledarna var varit toppen!	Nöjd, har haft det trevligt och bra.
Att det gått bra	Det har varit roligt att lära känna alla	Nej. Puss och kram
Det är väldigt kul här och det är snälla vuxna	Fler gånger	Nej Tack för allt <3
Inget, den (gruppen) är bara bäst!!!	Jag gillar mackor!	Nej
Att jag har haft sjukt roligt med den här gruppen	Det har varit jättekul.	Det har varit kul att gå på grinden och det är ingenting jag ångrar.
Det är den bästa gruppen jag någonsin träffat	Jag kommer sakna Grinden	Tack för att jag fick gå på Grinden
Tack för att jag har fått gå i gruppen.	Tack, ni förändrade mitt liv	Tack, till alla som lyssnat på mig och stöttat mig.

DEL 3. Kommunredovisning

Följande avsnitt redovisar resultatet uppdelat på de sex kommunerna.

Den vanligaste typen av gruppverksamhet i kommunerna 2013 var ”Barn till separerade föräldrar” (69 barn). Sandviken, Gävle, Söderhamn och Bollnäs har haft grupp för ”Barn till missbrukande föräldrar”. Gävle har även haft grupp för ”Barn till föräldrar med psykisk ohälsa” och för ”Barn som bevittnat våld” samt grupp för ”Barn i familjehem” (tabell 20).

Tabell 20. Antal barn i gruppverksamhet efter kommun 2013–2012 inom parentes.

	Missbruk	Psykisk ohälsa	Bevittnat våld	Barn till separerade föräldrar	Barn i familjehem	Missbruk/ psykisk ohälsa	Totalt
Sandviken	8 (11)	0 (0)	0 (4)	12 (10)	0 (0)	0	20
Gävle	26 (29)	8 (12)	3 (12)	16 (7)	8 (0)	0	61
Söderhamn	14 (16)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0	14
Bollnäs	5 (3)	0 (0)	0 (0)	24 (11)	0 (0)	0 (12)	29
Ovanåker	0 (5)	0 (0)	0 (0)	5 (0)	0 (0)	0	5
Ljusdal	0 (5)	0 (0)	0 (0)	12 (14)	0 (0)	0	12
Totalt	53 (72)	8 (12)	3 (16)	69 (42)	8 (0)	0 (12)	141

I Söderhamn var barnen i grupp närmare 10 år (9,71) och i Gävle närmare 11 år (10,90). I jämförelse mellan 2012 och 2013 kan vi notera att Gävle har haft något yngre barn i grupp och Sandviken äldre barn 2013 (tabell 21).

Tabell 21. Ålder, sju kommuner. 2013 jämfört 2012. Medelvärde.

Kommun	2013		2012
	Medelålder	Antal	Medelålder
Sandviken	11,20	20	9,16
Gävle	10,90	61	12,33
Söderhamn	9,71	14	10,31
Bollnäs	11,38	29	10,50
Ovanåker	10,00	5	11,40
Ljusdal	11,17	12	11,26
Totalt	10,91	141	11,21

I jämförelse mellan 2012 och 2013 (se procent inom parentes) har andelen pojkar i gruppverksamheten ökat (från 29–38 %). I Gävle har andelen pojkar ökat från 20–41 % och i Bollnäs från 23–31 % (tabell 22). Endast i Ljusdal har andelen flickor ökat.

Tabell 22. *Kön, sex kommuner. 2013. 2012 procent inom parentes. Antal och procent.*

	Kön barn		Totalt
	Pojke	Flicka	
Sandviken	6	14	20
	30 % (28)	70 % (72)	100 %
Gävle	25	36	61
	41 % (20)	59 % (80)	100 %
Söderhamn	8	6	14
	57 % (56)	43 % (44)	100 %
Bollnäs	9	20	29
	31 % (23)	69 % (77)	100 %
Ovanåker	1	4	5
	20 % (20)	80 % (80)	100 %
Ljusdal	4	8	12
	33 % (47)	67 % (53)	100 %
Totalt	53	88	141
	38 % (29)	62 % (71)	100 %

Gävle har under 2012 och 2013 haft 22 barn som bott i familjehem i gruppverksamhet. 24 barn (av 55) i Bollnäs bor med en ensamstående förälder (tabell 23).

Tabell 23. *Hur bor barnet? Sju kommuner. Totalt, 2012 och 2013. Antal.*

	Hur bor barnet?						Totalt
	Båda föräldrarna	Förälder + styvförälder	Ensamstående förälder	Växelvis boende	Familjehem	Annan familjesituation	
Sandviken	6	10	8	21	0	0	45
Gävle	15	13	41	25	22	5	121
Söderhamn	11	10	9	0	0	0	30
Bollnäs	1	15	24	9	5	1	55
Ovanåker	2	3	1	4	0	0	10
Ljusdal	2	7	15	7	0	0	31
Hudiksvall	1	1	0	1	0	0	3
Totalt	38	59	98	67	27	6	295

I alla kommuner var de flesta barn i åldern 7–12 år. I jämförelse med 2012 (se parentes) noteras att totalt har andelen barn 7–12 år i grupp ändå ökat (tabell 24).

Tabell 24. Åldersgrupp. 2013. 2012 procent inom parentes. Antal och procent.

	Åldersgrupp				Totalt
	0–6 år	7–12 år	13–16 år	17–20 år	
Sandviken	0	16	3	1	20
	0 % (0)	80 % (96)	15 % (4)	5 %	100 %
Gävle	2	44	12	3	61
	3 % (0)	72 % (55)	20 % (22)	5 % (23)	100 %
Söderhamn	0	14	0	0	14
	0 % (0)	100 % (94)	0 % (6)	0 %	100 %
Bollnäs	0	29	0	0	29
	0 % (0)	100 % (88)	0 % (12)	0 %	100 %
Ovanåker	0	5	0	0	5
	0 % (0)	100 % (100)	0 %	0 %	100 %
Ljusdal	0	11	1	0	12
	0 % (0)	92 % (79)	8 % (21)	0 %	100 %
Totalt	2	119	16	4	141
	1 % (0)	84 % (75)	11 % (16)	3 % (10)	100 %

* Bortfall = 10.

De flesta av barnen i Gävle (71 %) och mer än hälften av barnen i Sandviken (53 %) erhöll information om gruppverksamheten via socialtjänsten, vilket är en ökning jämfört 2012. I Bollnäs erhöll 69 % av barnen information via skolan vilket är en ökning jämfört 2012. Detta kan ses mot bakgrund av att en informationsinsats gentemot skolan gjordes i Bollnäs. (tabell 25).

Tabell 25. Information om barngruppen. 2013. 2012 inom parentes. Antal och procent.*

	Information om barngruppen				Totalt
	Genom socialtjänsten	Genom skolan	Genom min släkt/ bekanta/ kompisar	Genom annan	
Sandviken	10	0	9	0	19
	53 % (35)	0 % (4)	47 % (61)	0 % (0)	100 %
Gävle	37	7	8	0	52
	71 % (54)	13 % (9)	15 % (21)	0 % (16)	100 %
Söderhamn	2	2	10	0	14
	14 % (13)	14 % (13)	71 % (63)	0 % (13)	100 %
Bollnäs	5	20	3	1	29
	17 % (26)	69 % (43)	10 % (22)	3 % (9)	100 %
Ovanåker	1	3	1	0	5
	20 % (50)	60 % (50)	20 % (0)	0 % (0)	100 %
Ljusdal	10	2	0	0	12
	83 % (33)	17 % (22)	0 % (6)	0 % (39)	100 %
Totalt	65	34	31	1	131
	50 % (39)	26 % (17)	24 % (30)	1 % (14)	100 %

* Bortfall = 10.

I Ljusdal (0,92) och Gävle (0,82) har barnen i genomsnitt en ytterligare stödinsats förutom barngruppsverksamheten. I jämförelse med 2012 har andelen barn med ytterligare stödinsatser ökat i de flesta kommunerna (tabell 26).

Tabell 26. Får barnet stöd från någon annan? 2013 jämfört 2012. Medelvärde.

Kommun	2013		2012
	Medelvärde stödinsatser	Antal	Medelvärde stödinsatser
Sandviken	0,45	20	0,36
Gävle	0,82	61	0,67
Söderhamn	0,57	14	0,56
Bollnäs	0,52	29	0,58
Ovanåker	0,60	5	0,40
Ljusdal	0,92	12	0,74
Totalt	0,68	141	0,58

Över hälften av barnen i Bollnäs (52 %) uppger separationskonflikter och 38 % missbruksproblem i familjen. 55 % av barnen i Gävle uppger familjeproblem i form av missbruk och 29 % psykiska problem (tabell 27).

Tabell 27. Problem i familjen. Totalt, 2013. Antal och Procent.*

	Problem					Totalt
	Missbruk	Psykiska problem	Våld mellan vuxna i hemmet	Separationskonflikter	Andra problem	
Sandviken	21	4	3	19	2	41
	51 %	10 %	7 %	46 %	5 %	
Gävle	66	35	17	45	17	119
	55 %	29 %	14 %	38 %	14 %	
Söderhamn	30	1	2	0	4	30
	100 %	3 %	7 %	0 %	13 %	
Bollnäs	20	4	1	27	7	52
	38 %	8 %	2 %	52 %	13 %	
Ovanåker	3	0	1	5	2	10
	30 %	0 %	10 %	50 %	20 %	
Ljusdal	13	0	1	17	7	30
	43 %	0 %	3 %	57 %	23 %	
Hudiksvall	1	0	0	0	0	1
	100 %	0 %	0 %	0 %	0 %	
Totalt	154	44	25	113	39	283

* Bortfall = 12.

Vi finner att de barn som har deltagit i grupp för barn med föräldrar med psykisk sjukdom har en problembelastning i familjen som uppgår till närmare två problem (1,75) i jämfört med barn som går i grupp med separerade föräldrar som har en problembelastning på drygt ett problem (1,19) i familjen (tabell 28).

Tabell 28. Problembelastning i familjerna jämfört typ av gruppverksamhet. Medel.*

Typ av gruppverksamhet	Medel	Antal
Missbruk	1,36	122
Psykisk ohälsa	1,75	20
Bevittnat våld	1,37	19
Barn till separerade föräldrar	1,19	102
Barn i familjehem	1,38	8
Missbruk samt psykisk ohälsa	1,33	12
Totalt	1,33	283

* Bortfall = 12,

Nedanstående tabell redogör för medelvärdet utifrån barnens bedömningar i enkäten om värdet med att gå i gruppen, ju närmare värdet 5,0 desto bättre ”betyg”. Som exempel, finner vi att barnen som gått i grupp i Sandviken 2013 har gett värdet 4,80 rörande frågan ”Jag har blivit lyssnad till i gruppen. Notera kolumnen för 2012 då värdet på samma fråga var 4,56, vilket alltså innebär ett klart förbättrat värde i jämförelse mellan 2012 och 2013 (tabell 29).

Tabell 29. Om att gå i gruppen. 2013 jämfört 2012 (inom parentes).
1 = Mycket dåligt, 5 = Mycket bra. Medel.

Kommun	Jag tycker att gruppen har varit till god hjälp		Jag har blivit lyssnad till i gruppen		Det har varit bra att träffa andra barn med liknande erfarenheter	
	2013	2012	2013	2012	2013	2012
Sandviken	4,55	4,60	4,80	4,56	4,55	4,52
Gävle	4,20	4,48	4,48	4,58	4,70	4,75
Söderhamn	4,57	4,56	4,71	4,75	4,57	4,69
Bollnäs	4,34	4,23	4,76	4,69	4,45	4,38
Ovanåker	4,60	5,00	4,80	4,50	4,60	5,00
Ljusdal	3,67	4,50	4,58	4,44	4,50	4,61
Totalt	4,28	4,45	4,62	4,59	4,60	4,62

Vi finner, till exempel, att barnen som gått i grupp i Söderhamn har gett ett mycket gott betyg (4,29) rörande frågan ”Nu vet jag mera missbruk...” samt att de flesta barnen i Söderhamn även anser att det efter gruppen har blivit lättare att säga vad man tycker till sina föräldrar (4,29). I jämförelse med 2012 föreligger dock ett något försämrat värde för de båda frågorna (tabell 30).

Tabell 30. Efter gruppen. 2013 i jämfört med 2012 (inom parentes). 1 = Mycket dåligt, 5 = Mycket bra. Medel.

Kommun	Vet mera om missbruk/psykisk sjukdom/våld mellan vuxna		Lättare att säga vad jag tycker till mina föräldrar nu		Lättare att be om hjälp när jag behöver det		Lättare uttrycka mina känslor efter att jag gått i gruppen		Tänker mer på mig själv och vad jag behöver		Lättare att säga vad jag tycker till mina kompisar	
	- 13	- 12	- 13	- 12	- 13	- 12	- 13	- 12	- 13	- 12	- 13	- 12
Sandviken	4,15	3,76	3,65	3,16	3,63	3,72	3,53	3,64	3,11	3,32	3,74	2,80
Gävle	3,58	3,80	3,61	3,55	3,69	3,93	3,92	4,02	3,63	3,85	3,55	4,07
Söderhamn	4,29	4,56	4,29	4,31	4,14	4,38	4,57	4,56	3,86	3,94	4,33	4,36
Bollnäs	3,46	3,96	3,45	3,54	3,66	3,84	3,62	3,88	3,38	3,42	3,76	3,60
Ovanåker	3,20	4,75	3,60	3,00	3,80	3,50	3,00	3,50	3,60	4,25	4,00	3,75
Ljusdal	3,58	3,78	3,50	3,76	3,33	3,76	3,42	4,00	3,42	3,78	3,50	4,06
Totalt	3,70	3,92	3,64	3,60	3,69	3,89	3,80	3,95	3,51	3,68	3,70	3,77

Sammanfattning

Barnstödsgrupperna i de flesta av Gävleborgs kommuner är idag en etablerad verksamhet. Samtidigt finns det ett ständigt behov av att informera, dels internt inom socialtjänsten, dels externt gentemot skolor, hälso- och sjukvård mm om att denna möjlighet finns för barn i utsatta situationer att få stöd. Socialtjänsten som rekryteringsväg har ökat 2013, vilket visar på behovet av att informera mer även externt.

Verksamheten 2013 skiljer sig inte mycket från 2012. Alla grupper kan inte starta varje år i alla kommuner, ibland förekommer väntetid, barnen får då individuellt stöd i väntan på att en grupp ska komma igång. För de flesta barn är stödgruppen det enda stödet de får, 2013 har dock fler fått stöd även på annat sätt än 2012 t ex i skolan.

2013 har antalet barn som går i grupp för barn till separerade föräldrar ökat, en tendens som har varit tydlig redan tidigare och som förstärkts. 2012 var det fler barn som totalt sett gick i grupp för barn till missbrukande föräldrar, som är den grupp som funnits längst, 2013 är det fler barn till separerade föräldrar som gått i grupp. Från verksamheterna upplever man att det är lättast att rekrytera till den gruppen, då den problematiken är mest ”pratbar”. Det kan dock visa sig att det också finns annan problematik med i bilden. Missbruk hos förälder är det problem som flest barn uppger förekommer i deras familj.

Det är färre barn som 2013 lever med båda sina biologiska föräldrar jämfört med 2012, vilket kan hänga samman med att många gått i grupp till separerade föräldrar. Flickorna är i majoritet i grupperna, men andelen pojkar har 2013 ökat, liksom andelen barn i åldern 7–12 år. Föräldrarna har möjlighet att gå i parallell föräldragrupp. Det är dock betydligt färre föräldrar som gjort det 2013 i förhållande till 2012.

Att verksamheten är betydelsefull för de barn som deltar visar de höga betyg som barnen ger den. Barnen tycker över lag att gruppen varit till stor hjälp. Det man är allra mest nöjd med är att bli lyssnad på och att få träffa andra barn med liknande erfarenheter.

Tabellbilaga

Tabell 1. Vem i familjen har problem? Antal och procent.*

	År		Totalt
	2012	2013	
Pappa	64	45	109
	46 %	41 %	44 %
Mamma	23	21	44
	17 %	19 %	18 %
Både mamma och pappa	37	32	69
	27 %	29 %	28 %
Styvpappa	6	3	9
	4 %	3 %	4 %
Styvmamma	1	0	1
	1 %	0 %	0 %
Syskon	7	9	16
	5 %	8 %	6 %
Totalt	138	110	248
	100 %	100 %	100 %

*Bortfall = 47.

Tabell 2. Vem i familjen har problem jämfört med problemtyp? Totalt. Antal och procent.*

	Vem i familjen har problem						Totalt
	Pappa	Mamma	Både mamma och pappa	Styv pappa	Styv mamma	Syskon	
Missbruk	83	24	26	7	0	10	150
	77 %	55 %	39 %	78 %	0 %	67 %	
Psykiska problem	9	18	14	0	0	1	42
	8 %	41 %	21 %	0 %	0 %	7 %	
Våld mellan vuxna i hemmet	8	2	10	4	0	0	24
	7 %	5 %	15 %	44 %	0 %	0 %	
Separationskonflikter	28	13	39	0	1	2	83
	26 %	30 %	58 %	0 %	100 %	13 %	
Andra problem	10	8	8	3	0	3	32
	9 %	18 %	12 %	33 %	0 %	20 %	
Totalt	108	44	67	9	1	15	244

*Bortfall = 51.

Bilaga 1. Enkät för barn och ungdomar

Vi vill gärna veta vad Du har tyckt om att gå i grupp. Detta hjälper oss att förbättra vårt arbete.

1) Pojke eller flicka? ☐ Pojke ☐ Flicka	2) Hur gammal är du? Ålder: <input type="text"/>
3) Hur bor du? ☐ Bor med båda mina föräldrar ☐ Bor med en förälder + styvförälder ☐ Bor med ensamstående mamma ☐ Bor med ensamstående pappa ☐ Bor växelvis hos mina föräldrar ☐ Bor i familjehem – hos släktingar ☐ Bor i familjehem – hos andra vuxna ☐ Annat boende	4) Hur fick du/ni i familjen reda på barngruppen? ☐ Genom socialtjänsten ☐ Genom skolan ☐ Genom min släkt/bekanta/kompisar Genom annan – vilken då? <input type="text"/>
5) Får du hjälp från någon annan? (flera alternativ) ☐ Nej, ingen annan hjälp ☐ Ja, annan hjälp inom socialtjänsten ☐ Ja, BUP (Barnpsykiatri) ☐ Ja, Barnhabiliteringen ☐ Ja, stöd i skolan ☐ Ja, Barn och Familjehälsan ☐ Ja, annan hjälp	6) Vilka problem finns i din familj? (flera alternativ) ☐ Missbruk (t.ex. dricker för mycket, drogar) ☐ Psykiska problem ☐ Våld mellan vuxna i hemmet ☐ Föräldrar som skiljt sig och inte kommer överens ☐ Andra problem
7) Vem i din familj har problem? ☐ Pappa ☐ Mamma ☐ Båda mina föräldrar ☐ Styvpappa ☐ Styvmamma ☐ Syskon	8) Vilken grupp har du just avslutat? ☐ Missbruk ☐ Psykisk ohälsa ☐ Upplevt våld ☐ Barn till separerade föräldrar Annan grupp – vilken då? <input type="text"/>
9) Har du tidigare gått i grupp? (flera alternativ) ☐ Nej, har aldrig tidigare gått i grupp ☐ Ja, grupp Missbruk ☐ Ja, grupp Psykisk ohälsa ☐ Ja, grupp Upplevt våld ☐ Ja, grupp Barn till separerade föräldrar ☐ Ja, annan grupp	10) Går din mamma/pappa/styvförälder i grupp nu? ☐ Nej ☐ Ja, föräldragrupp, på samma ställe som jag ☐ Ja, grupp för föräldrar på annat ställe ☐ Vet ej

Om att gå i gruppen

Här kommer ett antal påståenden. Håller du med om påståendet eller inte, så talar du om detta via att kryssa i rutorna.

11) Jag tycker att gruppen har varit till god hjälp. ☐ Instämmer inte alls ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ Instämmer helt
12) Jag har blivit lyssnad till i gruppen. ☐ Instämmer inte alls ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ Instämmer helt
13) Det har varit bra att träffa andra barn/ungdomar med liknande erfarenheter. ☐ Instämmer inte alls ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ Instämmer helt

Efter gruppen

14) Nu vet jag mera om missbruk/psykisk sjukdom/våld eller konflikter mellan vuxna.

Instämmer inte alls 2 3 4 Instämmer helt

15) Jag har lättare att säga vad jag tycker till mina föräldrar nu

Instämmer inte alls 2 3 4 Instämmer helt

16) Nu har jag lättare att be om hjälp när jag behöver det.

Instämmer inte alls 2 3 4 Instämmer helt

17) Jag kan lättare uttrycka mina känslor efter att jag gått i gruppen.

Instämmer inte alls 2 3 4 Instämmer helt

18) Jag tänker mer på mig själv och vad jag behöver.

Instämmer inte alls 2 3 4 Instämmer helt

19) Jag har lättare att säga vad jag tycker till mina kompisar.

Instämmer inte alls 2 3 4 Instämmer helt

20) Kan Du tänka dig att tipsa en kompis om att gå i grupp?

Ja Nej Vet ej

Skriva fritt

Här får du skriva fritt om vad du tyckte var bra med att gå i grupp och vad som du skulle vilja ändra på.

21) Vad är Du mest nöjd med när det gäller att gå i gruppen?

22) Vad skulle kunna vara bättre med gruppen?

23) Har Du något mer som du vill säga?

Tack för dina svar!

Att öka kunskapen om barnen i gruppverksamheter 2013

Beställ arbetsrapporten från:
gunilla.blom.lundqvist@regiongavleborg.se
FoU Vårld – Region Gävleborg
Box 834
801 30 Gävle
Tel: 026-65 02 68
Hemsida: www.regiongavleborg.se/fou-valfard